

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра анатомії і фізіології людини

Дисципліна “Основи медичних знань”

Лекція № 14.

Долікарська медична допомога при травмах

Травматизм

сукупність травм, що виникають у певної групи населення за певний відрізок часу.

Травма (фізична)

пошкодження тканин або органів тіла внаслідок удару, поранення, опіку тощо.

Види травматизму

- промисловий (виробничий);
- побутовий;
- вуличний;
- сільськогосподарський;
- спортивний;
- шкільний;
- дитячий.
-

Класифікація травм

- відкриті (травми, при яких порушується цілісність шкірних покривів і слизових оболонок – рани, відкриті переломи кісток);

- закриті (травми, при яких не порушується цілісність шкірних покривів і слизових оболонок – забиття, розриви та розтягнення зв'язок, підшкірні розриви органів, м'язів, судин, нервів).

Вивих

це травматичне пошкодження суглоба, внаслідок чого суглобові поверхні зміщуються одна відносно іншої за межі їх нормальної рухомості, інколи з розривом суглобної сумки і зв'язок і виходом однієї з кісток з сумки.

Вивихи можливі внаслідок

- різких, надмірних рухів у суглобі;
- у випадках падіння з висоти на витягнуту кінцівку;
- в результаті сильного удару в область суглоба.

Часто вивихи супроводжуються переломами.

Ознаки вивиху

- сильний, різкий біль в ділянці ушкодженого суглоба, що **виникає одразу** і посилюється при спробі руху в суглобі;
- втрата звичайної рухливості в суглобі;
- вимушене положення кінцівки;
- зміна форми кінцівки з області суглоба.

Допомога

- якнайшвидше доставити потерпілого до медичного закладу;
- на час транспортування потерпілого до медичного закладу на ушкоджений суглоб накладити транспортну шину або пов'язку, що надійно фіксує кінцівку;
- дати таблетку анальгін у чи іншого знеболювального засобу.

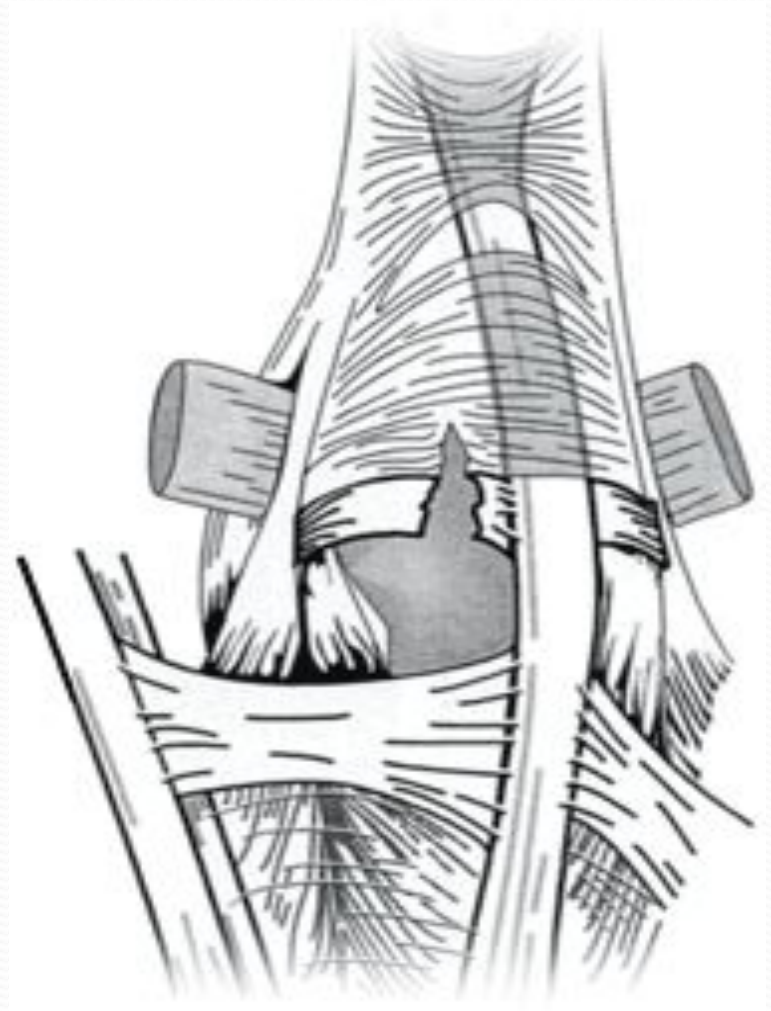
Ні в якому разі не слід вправляти вивих самостійно.

Розтягнення та розрив зв'язок

Ознаки.

- різкий, гострий біль у суглобі в місці закріплення ушкодженої зв'язки;
- рухливість в цьому місці обмежена і супроводжується значними болями;
- припухлість в області суглоба (крововилив в порожнину суглоба).

Розтягнення та розрив зв'язок

Допомога.

- холод на місце ушкодження і припухлості;
- стискаюча пов'язка;
- повний спокій суглобу (в разі необхідності — накладання транспортної шини на кінцівку).

Перелом

це порушення цілісності кістки.

Ознаки:

- біль постійний чи такий, що виникає в разі навантаження на ушкоджену кінцівку або при обмацуванні області перелому;
- неможливість рухів в ушкодженій області;
- зміна форми частини тіла (кінцівки) в області перелому;
- крововиливи;
- ненормальна рухомість кістки в області перелому;
- загальний стан потерпілого залежить від характеру перелому і може бути досить тяжким (особливо в разі переломів кісток черепа, таза, стегна тощо), часто підвищується температура тіла.

Допомога при переломах

- повний спокій пошкодженої частини тіла (кінцівки) та усунення рухомості уламків кісток у місці перелому (накладена шина повинна одночасно охоплювати не менше ніж два суглоби — вище та нижче від місця перелому).
- у разі відкритого перелому місце навколо рани змазують йодом, на рану накладають стерильну пов'язку і потім накладають шину.

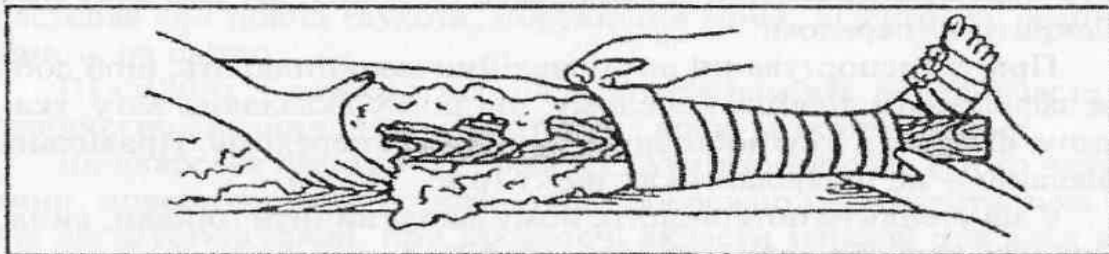
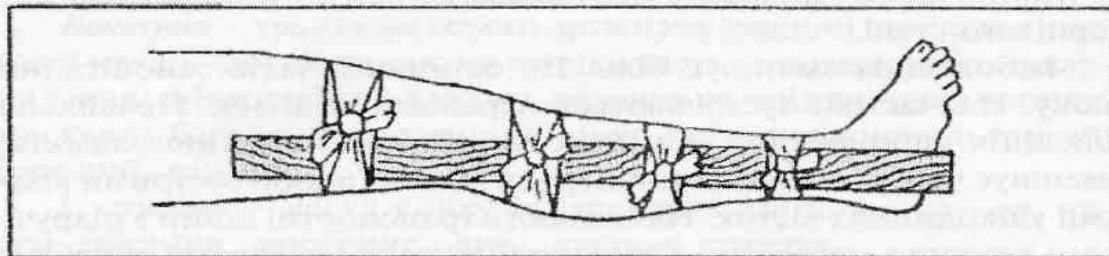

Рис. 35. Накладання шинної пов'язки при переломі кісток гомілки

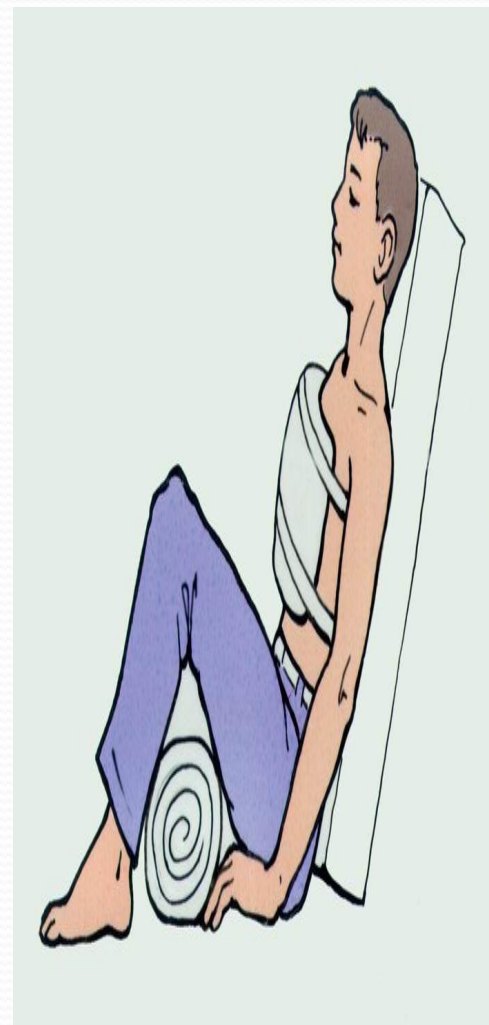
Переломи ключиці

- виникають від удару, падіння вперед чи на витягнуту руку.
- *Ознаки:* ключиця стає мовби коротшою, біль у місці перелому, плече і вся рука приспущені донизу, рухи руки обмежені.
- *Допомога.* В пахвову ямку кладуть великий жмут щільно скрученої вати, руку згинають у лікті під прямим кутом і щільно прибинтовують до тулуба, передпліччя підвішують на косинці до шиї.

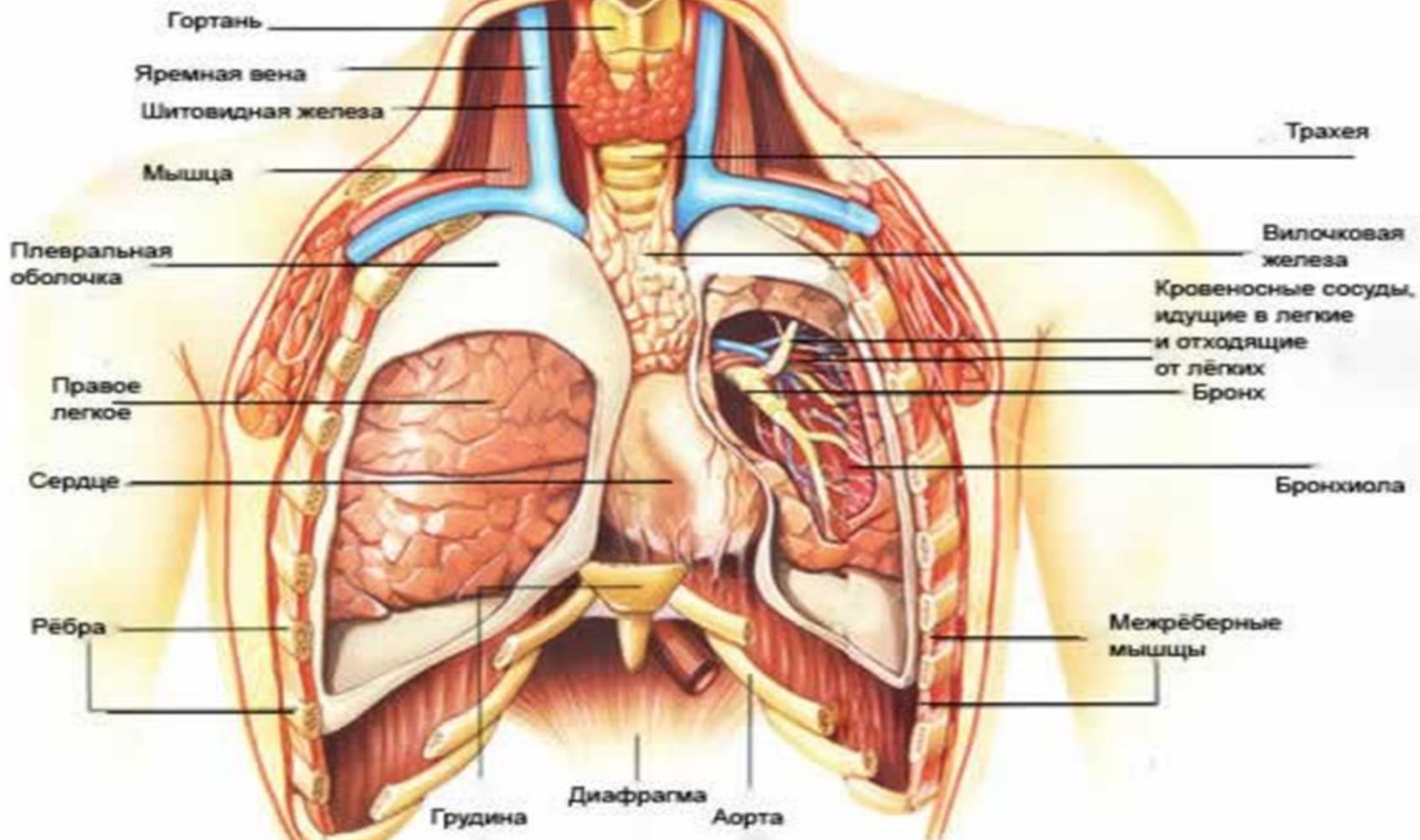

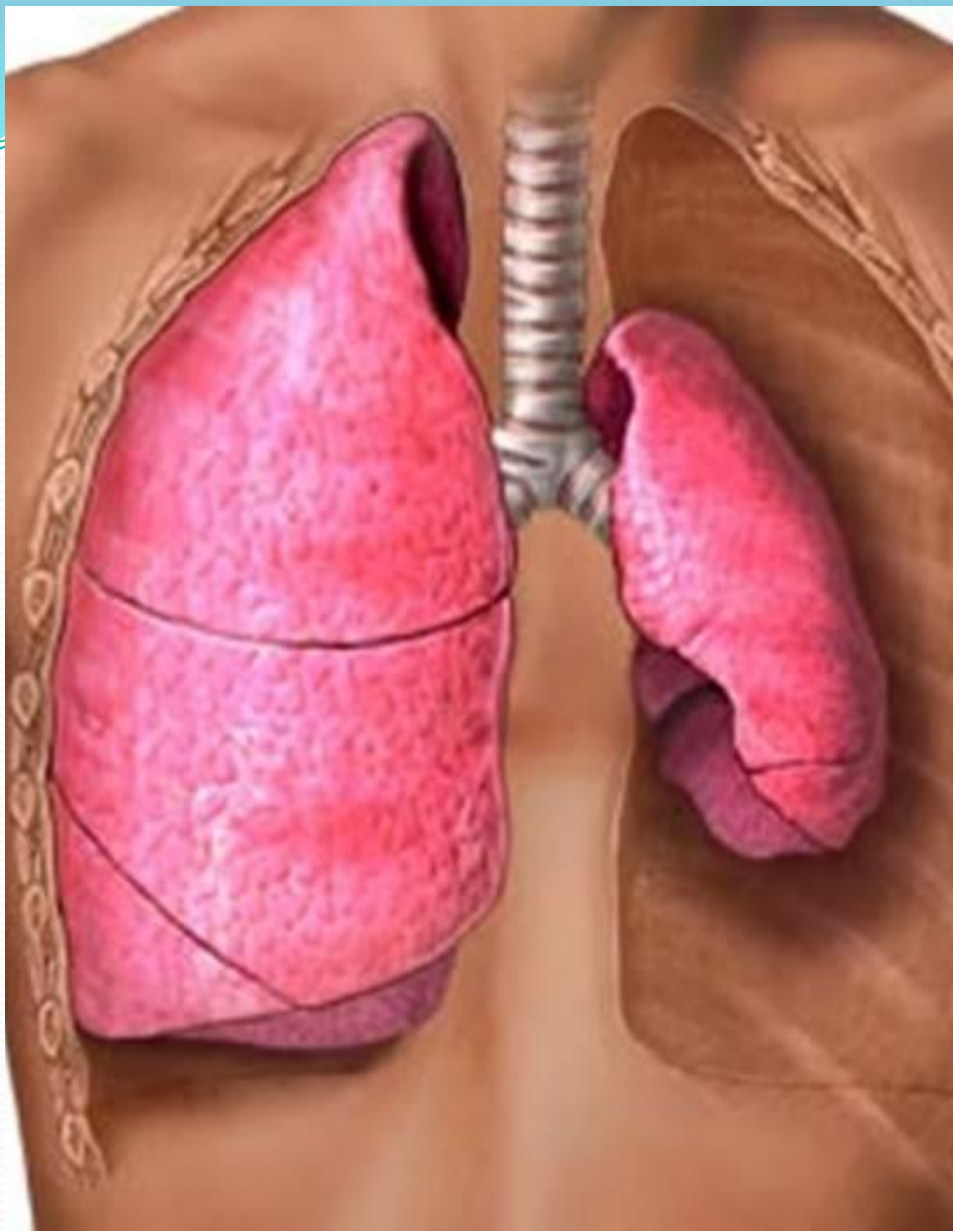
Переломи ребер

- виникають в результаті ударів, стиснення грудної клітки.
- *Ознаки:* різко виражений біль у місці перелому, що посилюється під час вдихання повітря, кашлю, рухах грудної клітки.
- *Допомога:* - накласти тугу пов'язку навколо нижньої частини грудної клітки з метою обмеження її рухливості під час дихання;
- для зменшення болю дати потерпілому знеболювальне.

Внутрішні органи, що можуть бути пошкодженими при травмі грудної клітки.

- **Пневмоторакс** - скупчення повітря в плевральній порожнині внаслідок порушення герметичності легкого або пошкодження грудної стінки.

Переломи хребта

- можливі в результаті падіння з висоти чи притискання важким предметом;
- надзвичайно небезпечні.
- *Ознаки:*
  - різкий біль в ділянці виступаючих позаду відростків;
  - неможливість рухів в області хребта;
  - можливі параліч кінцівок, втрата чутливості тіла нижче місця перелому, розлад функцій тазових органів (затримка сечі та калу).

Переломи хребта.

Допомога

- забезпечити нерухомість хребта (потерпілого кладуть на ноші з жорсткою поверхнею в положенні на животі, не допускаючи при цьому згинання хребта. Під плечі та голову підкладають валик.

Переломи кісток тазу

- виникають від сильного стискання тазу, нерідко супроводжуються пошкодженням тазових органів.
- *Ознаки.*
  - * потерпілий не може стояти, а лежачи — не може підняти витягнуту ногу;
  - * в місці перелому з'являється припухлість, сильні болі, крововиливи в пахову область та порожнину;
- *Допомога.*
  - * надати положення «жабки» (на спині з розведеними напівзігнутими ногами, для чого під коліна підкласти товсті валики);
  - * широким рушником чи простирадлом стягнути таз та верхні частини стегон і терміново доставити потерпілого в медичний заклад.

Перелом кісток черепа

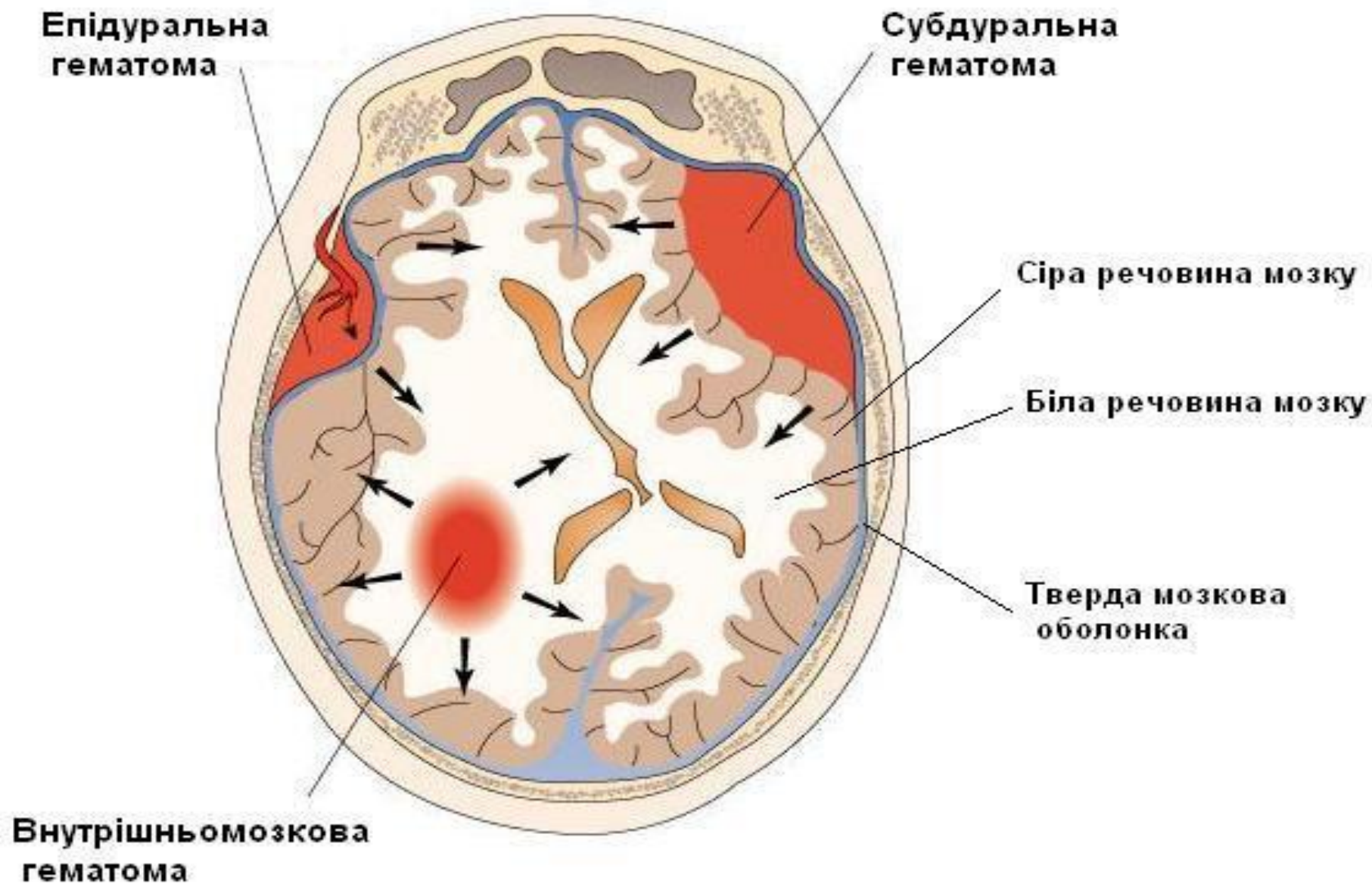
- як правило, супроводжується пошкодженням м'яких тканин голови та головного мозку (черепно-мозкова травма).
- *Допомога:*
  - *накласти асептичну пов'язку;*
  - *потерпілого покласти на спину із повернутою на бік головою;*
  - *на голову покласти холод;*
  - *за потреби проводять закритий масаж серця та ШВЛ.*

Черепно-мозкова травма

- стан, що виникає в наслідок травматичного ушкодження головного мозку, його оболонок, судин, кісток черепа і зовнішніх покривів ГОЛОВИ.

Види черепно-мозкових травм

- **Струс мозку** (до 75% у структурі всіх ЧМТ). Характеризується короткочасною втратою свідомості, головним болем, нудотою, блюванням, запамороченням. Виявляються нестійкі вогнищеві симптоми (ністагм), коливання АТ.
- **Забій мозку**. Характеризується приєднанням вогнищевої симптоматики (парези, афазія) внаслідок розміжчення мозкової речовини.
- **Стиснення мозку**. Виникає при кровотечі з внутрішньочерепних судин.

Різні варіанти гематом головного мозку

Синдром тривалого СТИСНЕННЯ

- Тяжке ушкодження, яке виникає внаслідок тривалого стиснення м'яких тканин, м'язів, судин, нервів і супроводжується розвитком шоку та всмоктуванням в кров токсичних речовин, які утворюються в результаті розпаду м'яких тканин.
- Допомога:
  - кінцівку туго бинтують еластичним бинтом, накладають джгут, іммобілізують, обкладають міхурами з льодом або холодною водою;
  - потерпілого зігріти та доставити в лік. заклад.